

Grozīs likumu "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" attiecībā uz akciju un kapitāla daļu pirkuma tiesībām (3/23/20)

Ierosināto IIN likuma grozījumu mērķis ir veicināt jaunuzņēmumu rašanos Latvijā, darbinieku motivēšanas nolūkā paredzot nodokļa atbrīvojumu akciju sabiedrību piešķirtajām akciju pirkuma tiesībām.

Spēkā esošais regulējums

Ienākumus, kas gūti, izmantojot akciju pirkuma tiesības, apliek ar algas nodokli. Taču IIN likums nosaka arī izņēmumus, kuros akciju pirkuma tiesību īstenošajam nodokļa sekas neiestājas, ja izpildās IIN likuma 9. panta pirmās daļas 43. apakšpunktā noteiktie kritēriji:

- akciju pirkuma tiesību turēšanas periods nav mazāks par 36 mēnešiem;
- akciju pirkuma tiesību turētājs to īstenošanas brīdī ir darba attiecībās ar šīs tiesības piešķirušo kapitālsabiedrību vai ar to saistītu personu;
- ir sniegts atbilstošs paziņojums VID.

Plānotās izmaiņas

Lai IIN likumā paredzēto nodokļa atbrīvojumu ienākumam no akciju pirkuma tiesību īstenošanas attiecinātu arī uz SIA kapitāla daļām, jāpaplašina jēdziena "akciju pirkuma tiesības" tvērums, attiecinot to arī uz SIA kapitāla daļu pirkuma tiesībām.

Dažās valstīs (piemēram, Lielbritānijā, ASV un Izraēlā) regulējums nosaka, ka minimālais akciju pirkuma tiesību turēšanas periods ir viens gads. Balstoties uz šādu praksi, plānots samazināt minimālo turēšanas periodu no 36 uz 12 mēnešiem. Tas būs īpaši aktuāli jaunuzņēmumiem, kuriem raksturīga strauja un dinamiska izaugsme.

Saskaņā ar esošo regulējumu akciju pirkuma tiesības jāizmanto ne vēlāk kā darba attiecību pēdējā dienā. Praksē šo prasību ir grūti ievērot, jo nereti rodas nepieciešamība izbeigt darba attiecības salīdzinoši īsā laikā, kas nav pietiekams, lai nokārtotu visas akciju pirkuma tiesību īstenošanai nepieciešamās formalitātes (it īpaši, ja tiesības piešķirusi kapitālsabiedrība atrodas ārvalstīs), vai arī šis laiks nav pietiekams, lai darbinieks varētu sagādāt nepieciešamos naudas līdzekļus, ja akciju pirkuma tiesību īstenošanas plāns paredz akciju iegādi par maksu. Grozījumi paredz iespēju darbiniekam izmantot akciju pirkuma tiesības sešu mēnešu laikā pēc darba tiesisko attiecību izbeigšanas, izņemot gadījumos, kad darba attiecības izbeigtas tādēļ, ka darbiniekam piešķirta valsts vecuma pensija (tostarp priekšlaicīgi). Šādā gadījumā darbiniekam būtu iespēja izmantot akciju pirkuma tiesības to īstenošanas plānā noteiktajā termiņā, kas varētu būt arī garāks par sešiem mēnešiem.

Grozījumi paredz precīzēt noteikumus par akciju tirgus vērtības noteikšanu, nosakot personas, kas ir tiesīgas sniegt neatkarīgu atzinumu par ārvalstī izveidotas kapitālsabiedrības kapitāla daļu (akciju) tirgus vērtību.

Pašreizējā regulējumā nav noteikta ziņošanas kārtība VID gadījumos, kad akciju pirkuma tiesību īstenošanas plānā tiek veiktas izmaiņas. Grozījumi paredz iespēju kapitālsabiedrībai veikt izmaiņas šajā

plānā un uzlikt pienākumu divu mēnešu laikā iesniegt attiecīgo informāciju VID.

Grozījumu ietekme uz sabiedrības un tautsaimniecības attīstību

Jaunuzņēmumu ekosistēma Latvijā attīstās, un pieaug tās ekonomiskais ieguvums. Latvijā šobrīd darbojas aptuveni 350 jaunuzņēmumu, un vidēji ik gadu rodas 50 jaunuzņēmumu, kuru pamatdarbība ir inovatīvu produktu ražošana un pakalpojumu sniegšana. Kopš 2012. gada jaunuzņēmumi tautsaimniecībā piesaistījuši vairāk nekā 300 miljonu eiro investīcijas. Jaunuzņēmumos Latvijā nodarbināti vairāk nekā 1600 darbinieku. Kopumā IIN likuma grozījumi veicinās jaunuzņēmumu rašanos Latvijā un labvēlīgi ietekmēs inovāciju sistēmas attīstību.